SEKTORPROGRAM

Arbetsliv

Islands ordförandeskap i
Nordiska ministerrådet 2014

Arbetsliv

Sektorprogram för Islands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2014

ISBN 978-92-893-2749-7

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2014-725>

ANP 2014:725

© Nordiska ministerrådet, København 2014

Design: Jette Koefoed

Omslagsfoto: Einar Ólason; ImageSelect

Fotos: Imageselect

Typsnitt: Meta LF

www.norden.org/sv/publikationer

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet skall stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Telefon (+45) 3396 0200

www.norden.org

SEKTORPROGRAM

Arbetsliv

Islands ordförandeskap i
Nordiska ministerrådet 2014

Innehåll

- 4 Förord
- 7 Jubileumskonferens i Reykjavik
- 9 Arbetsmiljön under det yrkesverksamma livet
- 10 Arbetsplatsbaserad utbildning
- 11 Jämställdhet på arbetsmarknaden
- 11 Gränshinderrådet
- 12 Översikt – Aktiviteter 2014

Förord

Ända sedan 1954 har överenskommelsen om en gemensam nordisk arbetsmarknad gjort det möjligt för nordiska medborgare att arbeta och bosätta sig i ett nordiskt grannland. Under Islands ordförandeskap år 2014 är det 60 år sedan överenskommelsen undertecknades, vilket har gjort den nordiska arbetsmarknaden till en av de mest integrerade regionala arbetsmarknaderna i världen.

Deltagande i arbetslivet utgör en viktig förutsättning för en persons välbefinnande och utgör dessutom ett av fundamenten i det nordiska välfärdssystemet. De senaste årens ekonomiska nedgång har minskat möjligheten för människor med olika typer av funktionshinder att delta i arbetslivet. Det är viktigt att även fortsättningsvis bekämpa arbetslösheten bland ungdomar och särskilt utsatta grupper på arbetsmarknaden. De nordiska länderna har som mål att alla ska ges möjlighet till aktivt deltagande på arbetsmarknaden.

Den nordiska arbetsmarknaden står inför många gemensamma utmaningar som en följd av ekonomiska svårigheter och som konsekvenser av demografiska förändringar. Den främsta utmaningen för de nordiska länderna består i att öka utbudet av arbetskraft, vilket bl. a. kan göras genom att den yrkesaktiva tiden förlängs samt genom att underlätta för utsatta grupper att lättare komma in på arbetsmarknaden. En annan stor utmaning är att få anställdas kunskap och kompetens att överensstämma med arbetsmarknadens behov. Under år 2014 kommer Island att följa Sveriges betoning på en utökad arbetsplatsbaserad utbildning och bättre kontakt mellan arbetslivet och utbildningssektorn.

Att motverka arbetslöshet hos ungdomar och aktivera dem som riskerar att uteslutas från arbetsmarknaden och från många delar av samhället i övrigt, prioriteras i det nordiska samarbetet. Långtidsarbetslöshet och samarbete i utbildnings- och arbetsmarknadsfrågor står i fokus under Islands ordförandeår.

Eygló Harðardóttir,
social- och bostadsminister

Jubileumskonferens i Reykjavik

Nordiskt samarbete i arbetsmarknadsfrågor har en lång och framgångsrik historia. Den 22 maj 2014 är det 60 år sedan överenskommelsen om en gemensam nordisk arbetsmarknad ingicks. I överenskommelsen betonade de nordiska regeringarna att det är medborgarnas grundläggande rättighet till en fri rörlighet; att fritt kunna arbeta och bosätta sig ett annat nordiskt land.

Med anledning av denna epokgörande överenskommelse kommer Nordiska ministerrådet att hålla en jubileumskonferens den 21 och 22 maj om arbetsmarknadssamarbetet under de 60 åren och om framtida utmaningar. Konferensen hålls i samband med de nordiska arbetsmarknadsministrarnas årliga möte.

Den första konferensdagen den 21 maj riktas blicken mot det förflutna och det arbete som utförts i Norden genom den gemensamma nordiska arbetsmarknaden under de gångna 60 åren. Den andra konferensdagen den 22 maj riktas blicken framåt och det diskuteras bl. a. de utmaningar som den gemensamma nordiska arbetsmarknaden står inför till följd av de olika förändringar som sker i världen. På konferensen kommer forskning att presenteras och i speciella seminarier diskuteras utmaningarna på arbetsmarknaden. Ministrar och arbetsmarknadens parter kommer att delta i diskussionen, och konferensdeltagare kommer att ges möjlighet att lära känna det isländska näringslivet genom särskilt anordnade företagsbesök.

Syftet med konferensen är att väcka uppmärksamhet på det betydelsefulla arbete som utförts i Norden med den öppna arbetsmarknaden i 60 år och behandla de utmaningar som en gemensam arbetsmarknad står inför. Syftet är också att framföra budskapet att den nordiska arbetsmarknaden är stabil och en bra plats att vara verksam på.

Arbetsmiljön under det yrkesverksamma livet

En grundläggande mänsklig rättighet är att vi under vår aktiva tid i arbetslivet har möjlighet till arbetsuppgifter som står i förhållande till vår arbetsförmåga. En förutsättning för att ett samhälle ska kunna uppfylla dessa grundläggande rättigheter är ett diversifierat arbetsliv. Ett brett utbud av

arbetsuppgifter måste erbjudas för att motsvara medborgarnas önskningar och behov vid varje given tidpunkt. Samtidigt måste dessa arbeten vara säkra med hänsyn till olyckor och sjukdomar samt stimulera såväl fysisk som mental hälsa, så att den arbetande individen utvecklas i alla avseenden. Det är oundvikligt att individer kan drabbas av olyckor och/eller sjukdomar. Därför måste det finnas ett fungerande system för arbetsrehabilitering så att individen så snart som möjligt kan komma i arbete igen efter ett sjukdomsrelaterat uppehåll.

Detta kräver en flexibel arbetsmarknad och att arbetsmiljön kan anpassas till personers varierande arbetskapacitet beroende på var de befinner sig i livet. De anställda måste kunna utgå från att deras arbetsmiljö är säker och hälso-sam, på basis av deras fysiska och psykiska kapacitet.

Detta komplicerade samspel mellan arbetsmarknad, arbetsmiljö och yrkesrehabilitering har utgjort en viktig del av Nordens gemensamma syn på samspelet mellan hälsa och välfärd i Norden. Denna syn avser att förlänga den tid då anställda har en god hälsa i ett lämpligt arbete på arbetsmarknaden.

Det är av största vikt att detta samspel behandlas och diskuteras i ett nordiskt forum, vilket kommer att ske genom att inbjuda de parter som bäst känner arbetsmarknad-, arbetsrehabilitering- och arbetsskyddsfrågor i de nordiska länderna till en konferens som anordnas i Reykjavik i oktober 2014. Vid konferensen förväntas medverkan från Islands arbetsinspektion och arbetsmarknadsdirektorat samt arbetsrehabiliteringsfonden Virk.

Arbetsplatsbaserad utbildning

Som en del av agendan för Islands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet inbjuds till nordisk konferens 25 september om utbildnings- och praktik möjligheter vid företag och institutioner. Konferensens syfte är att rikta fokus mot utveckling av utbildningssektorn och dess potential att bättre kopplas till näringslivet i syfte att bereda unga människor möjlighet till arbetsplatsnära yrkesträning som ett led i utbildningen. Samtidigt riktas uppmärksamhet mot de arbetssökandes möjligheter till praktisk upplärning vid ett företag som en del av arbetssökandeprocessen. Till konferensen kommer föreläsare från Norden och Europa att delta. Dessutom arrangeras seminarier om olika närliggande frågor i anslutning till konferensen.

I det nordiska samarbetet har det diskuterats om en brist på koppling mellan det traditionella utbildningssystemet och arbetslivet, har lett till att ungdomar inte får den arbetslivserfarenhet som utgör en viktig del i varje individs utvecklingsprocess.

Denna fråga har varit särskilt närvarande i diskussionerna om ungdomars sysselsättning. Olika projekt pågår i de nordiska länderna för att övervinna denna utmaning.

Konferensen är ett samarbete mellan det nordiska arbetsmarknadsutskottet och Islands deltagande i programmet Hållbar nordisk välfärd: projektet som handlar om lärande på arbetsplats (LPA). Till konferensen kommer att inbjudas representanter för involverade myndigheter och ministerier, representanter för organisationer på arbetsmarknaden, representanter för utbildningsinstitutioner samt forskare inom dessa områden. Studerande ungdomar kommer särskilt uppmuntras att medverka i konferensen.

Jämställdhet på arbetsmarknaden

Under ordförandeåret kommer metoder att öka jämställdheten mellan könen på arbetsmarknaden att stå i centrum. I samarbete med Nordiska ministerrådet för jämställdhet (ÄK-JÄM) kommer arbetet att inriktas på projekt om deltidsarbete, likalön mellan könen, en könsuppdelad arbetsmarknad och hur familjeliv och arbetsliv kan samordnas. I detta sammanhang kommer det att arrangeras en konferens den 27 och 28 maj i Torshamn på Färöarna inom ramen för samarbetet inom Västnorden.

Det nordiska forskningsprojektet *Deltid, kön och ekonomisk fördelning*, som det nordiska arbetsmarknadssamarbetet också deltar i, kommer att avslutas under år 2014 och resultaten presenteras på konferensen i Reykjavik den 12 november 2014. Följande dag arrangeras en internationell konferens om likalön av den nordiska nätverket om likalön i samarbete med en projektgrupp från isländska myndigheter och arbetsmarknadens parter om jämställdhet på arbetsmarknaden.

Gränshinderrådet

Gränshinderarbetet står högt på den politiska dagordningen i Norden. De flesta av de gränshinder som orsakar problem för invånare och företag när de rör sig över de nordiska gränserna är identifierade och en lång rad aktörer arbetar för att ytterligare stärka detta arbete.

Att förebygga och undanröja förvaltningshinder prioriteras i det nordiska arbetsmarknadssamarbetet. Förvaltningshinder skapar onödiga problem i den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. Genom att undanröja dessa hinder ökar möjligheterna för nordiska medborgare att flytta och arbeta i ett annat nordiskt land. Under Islands ordförandeår inleds ett nytt samarbete med namnet *Gränshinderrådet* och Island har uppdraget att leda arbetet under 2014.

Gränshinderrådet ska främst prioritera arbetet med gränshinder som uppkommer inom arbetsmarknad-, social- och utbildningsområdena och som är möjliga att påverka genom avtal och regeländringar. Utöver de prioriterade gränshindren kommer Gränshinderrådet även att behandla gränshinder som uppkommer och identifieras som akuta, och som är av särskilt stort intresse att få lösta under året.

Översikt – Aktiviteter 2014

21 maj	Ministerrådet for Arbetsliv (MR-A), Reykjavik
21–22 maj	Jubileumkonferens – 60 år, Reykjavik
27–28 maj	Konferens om jämställdhet på arbetsmarknaden, Färöarna
25 september	Konferens om utbildning på arbetsmarknaden, Island
7 oktober	Konferens om Arbetsmiljö genom hela arbetskarriären, Island
12 november	Konferens om deltidsarbete, kön och ekonomisk fördelning, Island
13 november	Konferens om lika lön i Norden, Island

norden

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18
DK-1061 København K
www.norden.org

Yderligere information om
Islands formandskab i
Nordisk Ministerråd fås på
www.norden2014.is og
www.nordic2014.com.

Udenrigsministeriet
Nordisk sekretariat
Rauðarárstígur 25
IS-105 Reykjavík
Island
Telefon: +354 5459900